

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka
o podne.

Netakani dopisi se ne vraćaju,
nepodpisani netakaju, a
nefrankirani neprimaju.

Prédplata sa poštarinom stoji:
12 K. u obće, na godinu
6 K. za seljake, ili K. 3.— na
pol godine.

Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utičaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u
Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici
Gjulia br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svetka svaki dan
od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv.

Dne 7. maja obdržavati se se u prostorijah Hrv. itaonice u Pazinu u 2 sata p. osnovateljna skupština Političkog društva za Hrate i Slovence u Istri“ sa liedećim dnevnim redom:

1. Upis članova.
2. Izbor odbora.
3. Eventualni predlozi.

Ova obznana služi mjesto završnog poziva.

PAZIN, 23. aprila 1902.

Osnovateljni odbor.

Obćine pozor!

Doznali smo, da je zemaljski odbor Istru priposlao obćinama dvie zakonske osnove, tićuće se tobože „poboljšanja“ obćinskih činovnika. Poslao njima je, da do svrhe ovoga mjeseca izreku njih svoje mišljenje.

Osnove su označene jedna sa A, druga sa B.

U prvog govori se, da ima zemaljski odbor sporazumno sa namjestništvom ustajiviti, kakvi da budu obćinski činovnici, što po potrebah i odnosajih pojedini obćina. Tu dakle neima ništa govorićih obćina kakvi da budu njezini činovnici, nit se na njezine potrebe i okolnosti. Oni bi imali suditi drugi i samo drugi.

U istoj osnovi govori se, da ima obćinsko zastupstvo pravo ustanoviti način imenovanja obćinskih činovnika, disciplinirani postupak proti njim, i upute odnosne se na njihovo službovanje. Sve to što da zadobije valjanost, mora biti dobro odobreno od zemaljskoga odbora. Ko ima pravo odobriti, ima pravo neodobriti, tako da bi i to bilo izručeno imovolji zemaljskoga odbora, a to tim je, što nije nigdje u zakonu ustanovljeno, što može zemaljski odbor zahtijevati i okud može ići.

Što više. U prvog zakonskoj osnovi va se nješto, što je razvidno iz druge osnove, koja govori o mirovinah obćinskih činovnika. Iz paragrafa 5., 7., 9. te se zakonske osnove razvidno je, da bi obćinski činovnici bili doista imenovani po obćinskom zastupstvu, ali da bi imali potvrde zemaljskoga odbora.

Zemaljski odbor bi jih mogao potvrditi i nepotvrditi, i nepotvrditi dotle dok bi bili oni i onakvi kakve bi on htjeo. Obćinski činovnici postali bi pak ovdje zemaljskoga odbora. Nad njimi nebi se gospodari obćina, nego zemaljski odbor. Čina bi imala samo to pravo da jih plaća. Da plaća eventualno guje, koje bi imale njezina život; ljude, koji bi obćine

osiromativali i uništivali. Izgubiv obćine pravo samoodluke nad činovnicima, izgubile bi u obće svoju samoodluku, izgubile bi svoju autonomiju.

Toga si obćine nesmjedu dati uzeti od nikoga, a najmanje od zem. odbora Istre, koj se i tamo obćinama namiče, gdje neima nikakva prava, i koj je već po svojih organih, nametnutih obćinama, i od obćina plaćenih, radio iz petnih sila na to, da uništi, osiromaši obćine i obćinare.

Zakonske osnove zemaljskoga odbora Istre za tobožnje poboljšanje stanja obćinskih činovnika, nebi značilo poboljšanje njihovo, nego njihovo upreženje pod jaram zemaljskoga odbora, a po njim i upreženje obćina samih pod taj jaram.

S toga pozor obćine hrvatske i slovenske!

Ni poštteni Talijani nisu za takve osnove, niti Talijani nisu za to, da se obćinama uzme njihova autonomija, kako bi to zemaljski odbor za Istru htjeo.

Mi želimo, da se stanje obćinskih činovnika u koliko i gdje je to nužno poboljša. Mi želimo da se njim i njihovim osjegur takođerj mirovina, al to sve ima biti posao obćina i samo obćina, i nikoga drugoga.

Za družbu sv. C. i M. za Istru.

Bliza se vrijeme kad će naša plemenita družba obdržavati svoju godišnju glavnu skupštinu u Opatiji, radi toga njezinom ravnateljstvu stavljamo na srce, da se po mogućnosti razpravlja o sljedećih predlozih — koji bi po mojem skrovnom mišljenju — doprinesli družbinog blagajni liepi i znatni prihod, kad bi se naši rodoljublji za nje svojski zauzeli. U svih hrvatskih gradovih, gdje je hrvatskih srednjih škola, naša učeća mladež imala bi svako ljeto prirediti koju javnu svečanost u gradskih perivojih sa dobrotvornom lutrijom na korist družbe.

Hrvatske žene imale bi sakupljati darovane predmete za lutriju, gospoda gradonačelnici sjegurno bi dozvolili u tu svrhu gradske perivoje i dali bi badava gradsku glazbu.

Svake godine bi unišla liepa svota. Svako narodno društvo imalo bi barem jedan put na godinu prirediti jednu veselicu na korist istarske družbe i to bez običajnog luksusa, samo da bude što veći čisti prihod.

Kao povjerenik „Matice Hrvatske“, predlagao sam prošlih godina, da se sabere od svakog člana, kad mu se dostave godišnje knjige, samo „dvadeset“ para, tim bi unišlo u družbinu blagajnu svake godine najmanje dve hiljade kruna, što je liepi iznos, nu zalibože utjeralo se vrlo malo, skoro ništa.

Moj predlog bi bio taj, obzirom na to, što su članovi „M. H.“ velikom većinom imičnjice osobe, da se izhodi od uprave „M. H.“, da ona potamši već ove godine, povisi članarinu od 6 kruna na 6 kruna 20 para a tih 20 para više od svakoga

člana, da bude na korist istarske družbe. — Gg. utemeljitelje pak da se zamoli, da svake godine, kad dobiju Matičine knjige, daruju družbi barem po jednu krunu — za pojedince to nije ništa, a za siromašnu hrvatsku djecu u Istri bio bi liepi narodni dar.

Naša plemenita družba treba veliku pomoć; škole se množe, a novaca nema; zato treba, da se svi bez razlike stranaka svojski zauzmiemo, da doprinesemo na oltar domovine što izdatniju pomoć, te će nam platiti Bog, a zahvalni će biti istarski Hrvati. Dragomir Primorčević.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 25. aprila 1902.

Proračun financijsalnoga ministarstva. — Obća uprava blagajna.

O tom se je još razpravljalo prekjucer i jučer. A sva skoro razprava vrtila se je oko stavke 16 milijuna kruna, koje će vlada u 10 godina dati za uredjenje grada Praga. Razni njemački zastupnici govorili su proti stavci iz puke zavisti, čak i mržnje proti českomu Pragu. Češki zastupnici, naročito Kaftan i Kramář zagovarali su stavku, izitić nuždu i okolnost, da Prag kao i u obće Česka državi silnih novaca daje, pak da je pravo da kadgod što većega od države i dobiju. I c. kr. vlada zagovarala je otvoreno i stvarno tu stavku. Govornici iz raznih zemalja, neprotivuč se stavci, zagovarali su potrebe svojih gradova. Dr. Tavčar izitićao je potrebe grada Ljubljane, osobito obzirom na potros od godine 1895. i njegove posljedice.

Skoro sve stranke kao da su pomamile sa zahtjevi za pojedine gradove. Zahtjevaju milijone i milijune za pojedine. Te svoje zahtjeve postavili su u formi resolucija kod ove razprave. Što su neki valjda zadonili, nadomjestili su u posebnih predlozih. Tako su Talijani pitali u resolucijah milijune za njeko talijanske gradove u Tirolskoj; u predlogu posebnom za druga četiri malena gradića, za svakoga, četiri, pet i preko šest sto tisuć kruna. Isti Talijani, sa prvim potpisanim dr. Rizzi, pitaju od vlade u posebnom predlogu tri milijuna kruna državne podpore u šest godina po pol milijuna na godinu, za provedenje kanalizacije u Puli. Apetit nije baš slab.

O resolucijah se je glasovalo, i sve su prihvaćene bile; vlada će učiniti što bude mogla i htjela. Predlozi će jedva u razpravu doći u proračunskom odboru. Kada, to se nezna. Ima stotine i stotine predloga nerazpravljenih u ovoj sesiji kako i u svih drugih.

Stavke naslova proračuna bile su prihvaćene obćinim glasovanjem.

Za stavku glede rećene podpore glavnomu gradu Česke glasovalo se je po imenih.

Za tu stavku glasovali su zastupnici svih slavenskih naroda, nadalje rumunjski, talijanski, oni njemačkoga

veleposjeda, nekoliciko antisemita i nekoliciko socijalnih demokrata.

Proti stavci glasovali su Svenjemci, njemački nacionalci, njemački liberalci, i priličan broj njemačkih katolika.

Ođstranilo se je prilično antisemita i njemačkih katolika.

U sve je glasovalo 218 zastupnika za stavku, 135 proti.

Prem se je već unapried moglo znati za uspjeh, ipak se ga je napetošću čekalo. Ne samo predsjednici i činovnici, nego i mnogi zastupnici, i tri ministra bilježili su glasovanje kod svakoga pojedinoga.

Proglaseno glasovanje primilo se je tiho: nit bijaše povladjivanja nit kudenja.

Talijani su se nećkali do zadnjega hipa. Najzad su odlučili glasovati za stavku. Vlada da njim se je prijazno izrazila za njeku podporu proti pelagri.

Financijsalno ministarstvo. — Troškovi uprave državnih dohodaka. — Izravni porezi.

Ođ jučer po podne i danas razpravlja se o troškovih za utjevivanje i upravljanje sa dohodoci države, te o izravnih porezih. Kako strada tako i tu, ima svakojakih pritužba, više ili manje opravdanih.

Za Panat na otoku Krku.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar za trgovinu odgovorio je dne 18. aprila na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova od 20. maja 1901., tićuću radnja za omogućenje parobrodarske sveze sa Pantom na otoku Krku. Rekao je ovo: Pomorska vlada bavi se sa izradjivanjem podrobnih nacrtu u svrhu, da se u Puntarskoj morskoj užini napravi dovoznik kanal, dvadeset metara širok i tri i pol metra dubok. Na izvedenje tih radnja će se čim prije preći. Produbljenjem Košljunskoga ulaza će se zakonjena pribjezna luka učiniti pristupnom za obalne brodove. U pitanju zavod Sv. Jeronima.

Zasluzni u Zadru izlazeći „Narodni list“ donio je dne 12. aprila t. g. članak pod naslovom „Zastor se diže“ (Znamenita otkrića u pitanju Sv. Jeronima). Taj cieti dugi članak zaplenilo je državno odvjetništvo u Zadru. Uradnik „Narodnoga lista“, zastupnik Juraj Biankini, podnesao je cieti taj članak u formi interpelacije pred zastupničku kuću. Članak se osniva glavno na jednom pismu, što ga je istomu zastupniku pisao unuk Manzona, pisca „Vjerenika“ („I promessi sposi“), gospodin Renzo Manzoni, novinar u Rimu.

Nemožemo donieti toga članka, a sad se ga može slobodno donieti, jer toga nedopušta prostor lista. Upozorujemo nanj čitatelje, koji mogu doći do zadarskoga „Narodna lista“. Viditi će iz toga, kakve sve intrige se je plelo povodom papinske bule „pro croatica gente“, „za hrvatski narod“. Viditi će kako se je raspisno trošio novac zavoda Sv. Jeronima, i kakvu je ulogu igrala austrijska diplomacija. Tu se naročito veli, kako je jasno, da se neočekivana diplomatska i moralna pobjeda Crnogore nad hrvatskom strankom u Dalmaciji ima pripisati samo fenomenal-

nomu neznanja i lakomisljenosti, kojom je najprije baron Passetti (austro-ugarski poslanik kod Kvirinala) postupao sa sedmoćicom Slavena, vjernih Austriji i hrvatskoj stvari, pošto je nastojao dobiti irredentiste, i tim izazvao jako dobro poznate sablazni od 7. do 10. januara t. g. sa priobćenji Pierotiča čak u tršćanskom lietu „Trieste“, koje su privela i kod pobjune likvidaciji grofa Tita Alačevića i k uništenju sporazumka sa grofom Corbellini, te se sa onom bestadom intrigom dala Crnojgori jako moćno oružje u ruke, da svoju podpunu volju nametne Austriji i Vatikanu“.

Beč, 26. aprila 1902.

Sriedu, četvrtak i petak nadaljevala se je razprava o proračunu finacijalnoga ravnateljstva. Bilo bi koješta za iztaknuli, al bit će možda bolje, da se to kojom prilikom posebice učini. Trebalo bi pisati više, a za obćeniti izvještaj nije štá mnogo pisati. Opažam, da se razprave vrše posve mirno, u skoro praznoj dvorani. Često je samo po dvadeset i manje zastupnika prisutno.

Naš zastupnik profesor Spinčić podnio je ovih dana tri interpelacije: jednu radi creskih izbora; drugu radi razprave u Rovinju obzirom na umorstvo Cvitkovića; treću radi izjave Pederzola kod razprave Podmenik-Krstić u Trstu.

Dne 24. t. mj. obdržavala se je u Sv. Hipolitu ili St. Pölten skupština njemačkih nacionalaca. Tu je imao glavni govor predsjednik parlamentarnoga kluba te stranke dr. Derschatta. Potuzio se je na antisemite. Oni da su krivi, da su u pitanju Celja propale njemačke stranke. Talijani su naime zahtijevali od njemačkih tada još združenih stranaka, da Njemi glasuju za prenos hrvatske gimnazije iz Pazina, pak da će onda Talijani glasovati za prenos slovenskih paralela iz Celja. U konferenci predstojnika njemačkih stranaka, bili su svi za to, da se zadovolji tomu zahtjevu Talijana, sam dr. Lueger se je najodlučnije izrazio protiv tomu. I tako da su Njemci izgubili 16 talijanskih glasova, i tim da bijaše razlika od 32 glasa.

Ovostrana kvotna deputacija već je imala svoje sjednice. Većina članova izjavila se je za kompromis, koji je već od prvanje kvotne deputacije bio ugovoren, najme za prinos 65-6 sa strane ovostrane polovice monarhije, i 34-4 sa strane onostrane polovice monarhije.

Protiv izbornim listinama u Cresu.

Interpelacija zastup. Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Tečajem državnih i zemaljskih izbora u Istri tvrdi se uvijek, da se može dotične izborne listine jedino prigodom izpostavljenja občinskih izbornih listina popraviti, i tako jedinom povodom pomanjkanja, pogriješke i izkrivljenja tih listina izpraviti.

Kako se postupa pako kod sastava listine izbornikah za občinske izbore, neka služi kao dokaz najnovije postupanje kojeg se držaše u občini Cresu u lošinskom kotaru.

Od strane tamošnjeg občinskog ureda bijaše listine izbornikah prvih mjeseca tekuće godine na taj način izpostavljene, da se je iste na vrata jedne skrinije u službenoj sobi občinskog tajnika priliepilo, i da ih nebjiaše moguće od strane zamannih pregledati. Prepis istih, kao što se to svuda dopušta, gdje vlada pravo i zakon i gdje se neće izbor izkriviti, zanikaše občinski činovnici.

Tekar po višem nalogu, usljed pritužbah u tu svrhu sastavljenog izbornog odbora, sledilo je zakonito izpostavljenje te bijaše prepis izbornih listina dozvoljen, to pako doba, kadno je rok za izpostavljenje izbornih listina za reklamacije protiv njih imao, i kadno se nije iste moglo apsolutno više sa prilozima izpraviti, i to čim više, pošto se je kod pregledanja listih ustanovilo oko 600 nepravilnosti u imenih i prezimenih, u obćinstvu, u porezu, radi izpostavljenja mnogih izbornika itd.

C. kr. oblasti, koje su pako prepis izbornih listinah dozvolile, bile bi morale, kako se samo po sebi razumije, novi rok za izpostavljenje izbornih listina i za reklamacije protiv istih opredeliti, ako su htjele jamstvo pružiti za to, da će se izbore pravilno i zakonito provesti, čemu nebjiaše na žalost tako.

Spomenuti izborni odbor mogao je učiniti jedino neznan izkaz nepravilnosti, te ga je svojim podneskom dne 7. februara 1902., izbornoj komisiji za predstojeće občinske izbore u Cresu predložio sa molbom, da izvoli izborne listine, iz ljubavi za pravicu, iz poštivanja do pravednosti, te iz obzira za građansko i mirno skupno življenje kao dobri domoljubi izpraviti. U tom izkazu navadja se 18 izbornika iz II. izbornog tiela, kojim fall oćinstvo, 11 izbornika, kojim je oćinstvo krivo navadeno, 9 izbornika, koji su umrli; iz III. izbornog tiela 48 izbornika, kojim fall oćinstvo, 10 izbornika, kojim je oćinstvo pogriješno navadeno, 28 izbornika, koji su umrli.

Reklamacioni odbor odgovorio je na to dne 17. februara t. g., da nepripušta gornjih reklamacija:

1. jer oni, koji ih potpisah, nebijahu opunovlašteni, da zahtijaju osobe, za koje se traži izpravak imenah i oćinstva, isto tako ni izpravljenje upisanih mrtvih;
2. jer neproizlazi iz reklamacije, kako se imade tražene izpravke provesti.

Ovdje hudi spomenuto, da je dva imena načelnik službeno izpravio, i to na taj način, kako su ista u poreznih knjižicah unesena, pošto bijahu ista pogriješno prepisana.

Pučki izborni odbor podnio je protiv posve čudnoj odluci reklamacionog odbora, primljenoj dne 22. februara t. g. utok dne 24. februara na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Malom Lošnju priloživ reklamaciju i odnosni izvadak. U tom utoku iztaknuo je: da nije nigdje u izbornom redu ustanovljeno, da nebi bio jedan izborni odbor opunovlašten na to, da upozori reklamacioni odbor na nepravilnosti u izbornim listinah; da bi morali oni, koji su izborne listine sastavili, kao što i reklamacioni odbor znati, na koji se imade način provesti izpravak; da se je takova izpravljanja u više slučajeva od strane načelnika službeno tečajem roka za izpostavljenje izbornih listina provelo, i da takovo pravo nepripada načelniku; da nevriedi izborne listine, pozivom na pogriješan prepis izpraviti, te da bi bila odluka reklamacionog odbora na temelju § 17. izbornog reda za Istru morala za tri dana slediti, nipošto deset, odnosno petnaest dana kasnije. Na temelju toga i obzirom na već spomenutu okolnost, da se je pregledanje i prepis izbornih listina tekar u zadnjem hipu dozvolilo, dotično, što se nije izborne listine redovito izpostavilo, te da nebjiaše moguće u preostalom još najkraćem roku sa dokazi providjene reklamacije, osobito za odsutne i za izbornike, koji su po otoku razškrkati, predložiti, priznava se je izborni odbor za moliv, da bi c. kr. kotarsko poglavarstvo novi rok za predložanje reklamacijah ustanovilo.

C. kr. kotarsko poglavarstvo zadovoljilo je polag dopisa občine od dne 4. aprila t. g. br. 731 na pučki izborni odbor prizivu samo u toliko, da je izborne listine u tri slučaja u II. i u četiri slučaja u III. izbornom tielu izpravilo. Glede ostalih toćenka odgovorilo je, da nije u stanju

vesti promjena, pošto se slažu upisi sa izvadkom, potvrdjenim od c. kr. poreznog ureda i budući da nisu u pravilnosti posljednjih upisa sa prilozima dokazane.

Pošto nebjiaše, na temelju navedenog, u zakonu propisani uvjidi u izborne listine i prepis istih od strane občinskih činovnika dozvoljen, radi čega je imala oblast pravo uraditi izborni čin;

pošto bijaše uvjidi i prepis, usljed višeg naloga tekar pod konac roka za izpostavljenje izbornih listina omogućen, tako da se nije moglo sa dokazi providjene reklamacije odnosno utoke — koji nisu u ostalom nigdje zakonima propisani — u najkraćem roku predložiti, radi čega ne pada na reklamante nikakva krivnja;

pošto pruža zanekanje redovitog uvjida u izborne listine i prepisa istih od strane občinskih činovnika najbolji dokaz, da se je hotimice izborne listine izkrivilo, jer, tko radi pravedno i zakonito, neplaši se toga, da će njegovu radnju zanimanci pregledati;

pošto je načelnik više promjena na izbornim listinah doč bijahu izpostavljene službeno provelo, što je u jasnoj oprieci sa zakonitim ustanovami;

pošto je reklamacioni odbor nepravilno postupao, dotim je izbornomu odboru, sastojćemu od izbornika, pravo reklamacije u oprieci sa zakonom i sa odlukami upravnog sudišta, zaniekao;

pošto se dade u čitavom postupanju občinskih činovnika proračunano i holomično prikraćenje izbornog prava stavina porezovnika ustanoviti;

pošto nije na to pozvano c. kr. kotarsko poglavarstvo to uredilo, dapače ostavilo navedene pokojne u izbornim listinah priznav se pri tom na netočne izvadke c. kr. poreznog ureda, mjesto da je dalo poreznom uredu potrebite naloge;

pošto nebi smjela takovo postupanje nepristrana, pravedna vlada, koja naglašuje tako često, da se ona drži zakona i da zahtjeva držanje zakona od svih, napose od podređenih njoj činovnika, trpiti, i to tim manje, pošto bijaše tečajem onog vremena, dok nije bio još utek riešen, c. kr. namjestnik grof Goëss od strane iste občine, koja je gori navedenim načinom sa izbornim listinama postupala, počasnim građanom grada Cresu imangvan, što bi se moglo i tako tumačiti, kao što se je već i tumačilo, da ga hoće nekoji nezakonito postupanje občinskih činovnika predobiti;

pošto se govori o tomu, da će se, uzprkos zakonitim ustanovam, kod izbora punomoći za odsutne oženjene pomorce pripustiti;

pošto neodlučuje konačno c. kr. kotarsko poglavarstvo o pritužbah radi ne redovitog izpostavljenja izbornih listina, te nije red molba u tom pitanju ograničen;

uslobadaju se potpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministar-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sledići upit:

Je li njegovu preuzvišenost sklona bezodvlačno shodne mjere poduzeti, da se nezakonito postupanje sa izbornim listinama za izbor občinskog zastupstva u Cresu, u lošinskom kotaru izpravi, te da se skoro polovicom izkrivljene izborne listine zakonito poprave i da se obće izbor zakonito provede?

U Beču, dne 11. aprila 1902.

Spinčić, Perić, Supuk, Jaros, Pospisil, dr. Žitnik, dr. Ferri, dr. Floy, Biankini, Povše, Karbus, Václav Sehnal, dr. Brzdák, dr. Slamá, Heinrich, Sokol, Žickar.

DOPISI.

Sv. Ivan od Sterne, polovicom aprila. Mislio sam g. uredniče, da će Vas možda tko izvestiti o davle, pak pošto se nije nitko latio pera, molim Vas tiskajte ovo par redaka iz naših strana.

Kako znate, izbori za zemaljski sabor prošli su kod nas dosta slabo, dapače samotno. Posljedice samotnog poraza u Višnjaju opažaju se danomice. Svako je štita, kako to, i tko je tomu kriv. Odgovor je na to vrlo lak. Krivi smo sami, našim namorom.

Pažlie što je naš manjiško postao zastupnikom, postao je najednom lombardez. Mi smo dobili nekoliko novca od slavne vlade kao odštetu za štetu naneseu nam od nesretne tuće prošle godine. Opa je svola vrlo malena, a da bi se utišala bieda naša.

Osim toga gospoda su napram nama previse kratkih lakata, pardon — imadu mnogo više svojih siromaha.

Mi smo si dobivenim novcem napravili razne putove, koji nisu bili prije prikladni niti za koje.

Kod svega ovoga yodja je naše oće samo jedna svrha, t. j., da pokažu narodu kako za nj skrbe, i da omraze prvake, a rade za svoje.

Komu nisu vrane, mozak izpile, onaj znađe da je podpora došla nama usljed preporuke našega velezaslužnoga i neumornoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića, dotim naši dragi susjed, izabrani na žalost zaslijepljenošću našega puca, oni idu u Beč, da tople klupe u parlamentu, da brane talijanskoga kralja, da igraju nloge barlekina, šišmiša itd. Njihovim sileparijam već niti u Beču nevjeruju.

Imam Vam jošje javiti prežalostnu vijest, koja nas je upravo iznenadila. Dne 4. aprila umro je nakon kratke bolesti naš veleč. g. Zupe-upravitelj Josip Marok. Bio je rodom Slovenac iz Kostonjevice. Služio je u Sv. Lovreću-Pazenaćkom, a za tim u Karojbi i napokon kod nas u Sv. Ivanu od Sterne. Umro je u najljepšemu muzevnom dobi u 41. godini. Bio je već više godina bolestan na živčanju boli, na to mu nije smetalo u vršenju njegovih dužnosti. Na uličnu nedjelju je nenadano obolio, kako neki kažu usljed uzrujanosti živaca, te se više nije digao. Bio je, prentih, ipak dobar rodoljub. U narodnoj borbi vršio je uvijek svoju dužnost kao svećenik i kao narodnjak.

Sprovod bio je na mali vazam. Svietnagrnuo na hiljade sa svih strana. Takvasprovoda nikad nije vidio Sv. Ivan i rieđke čega ga vidjeti.

Bilo je više svećenika, koji su pratili mrtve ostanke svoga druga do vječnog počinka.

Cielu žalosnu povorku predvodio je veleč. g. F. Škerjanc, župnik iz Bačve.

Smrću našeg dobrog pastira, kom neka Svevišnji udjeli vječnu plaću, nebu, a naša mu bila laka domaća zemlja, ostali smo bez duhovnoga pastira bez savjetnika, bez pomoćnika i učitelja.

Kako su u našoj biskupiji prežalostno odnošaji obzirom na naš jezik u crkvi mi se smijemo nadati kakvom blaženom reformatoru iz koparske univere. Medjutim nam bi vrlo drago bilo, da se prevaren u toj našoj neželjenoj nadi. Vičjet čemu.

Napokon su se, slavna gospoda občinskog i pokrajinskog školskog visjetilja i nas, koji uzalud moljakamo skolu kako su nas se sjetila? Najprije odlučili školu u Montriju, poslije se predomislili, pak odučili u Sv. Ivanu od Sterne. Ovo je opet samo zato, da nam ludu ribicu ulove na tu novu svjetu. Oni su odučili, graditi školu u Sv. Ivanu, gdje je sjelo župe, crkva župnik stan, nego u jednom udaljenom Rapaygo.

Medjutim mi znamo, da je ta odluka samo na papiru i da će, trebati bar 10 godina, kako nas iskustvo uči, nego se oživotvori.

Stoga čemo za sada prepustiti mnenje glade mješta na školu. Bolje je nego nigdje.

Grvno: listiće sa izkazom zastojale i tekuća preuplate priložimo danas onim predplatnikom, koji primaju list za K 6 godišnjih, iste molimo da bezodvlačno podmire svoj dug, jer ćemo inače ustaviti šiljanje lista.

Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si vidia Jure, kad je ono donia Josip dite krsiti u Karmicu?
Jur. Vidia sam vidia i zahvalia Bogu, da su naši ljudi tako ustrpljivi.
Fr. Ja, ma ako se i oni stojuja?
Jur. Ona neka odgovaraju oni, ki budu krivi.

Fr. Tako, on je za tri meseci siguran za palentu.
Jur. Ajne za palentu, nego za ječmik i fazol.

Fr. A za te mačići toliko vremena brez njega?
Jur. Za njih lahko, nego ja se bojim za mačice, okolo keh se je vavek uvijal.

Fr. Ter njih nefali onakoveh.
Jur. Ma one su se jušo na njega navadile.
Fr. Ha, te morat malo poljpet.

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Sve njemačka stranka carevinskoga vieća razposlala je svim njemačkim klubovom toga vieća na podpis osnovu zakona o proglašenju njemačkog jezika kao državnog jezika. U § prvom le osnove stoji: Njemački jezik je državnim jezikom; u ostalih paragrafih traži se, da mora svaki činovnik biti viesti tomu jeziku u govoru i u pismu; da je njemački jezik službeni jezik svih državnih oblasti u unutarnjoj i izvanjskoj službi. Škole s njevnim jezikom, koji nije državni, nisu dozvoljene, ako se proti njim izvaji občinsko zastupstvo. U svih nenjemačkih školah mora biti njemački jezik obligatnim predmetom, a u visokih škola mora se barem iz jednoga predmeta polagati izpit u njemačkom jeziku. Ovaj zakon imao bi vriediti za sve pokrajine i kraljevine zastupane u carevinskom vieću, izuzam Dalmaciju, Bukovinu i Galiciju. Drzovitje osnove nije stalno nikada bilo u carevinskom vieću. Veliko-Niemci utvaraju si, da su oni, odnosno austrijski Niemci gospodari, a svi ostali državljani njemačke narodnosti puki robovi.

Pametno opaža na tu osnovu jedan njemački list, da si Veliko-Niemci silno utvaraju ako misle, da bi se moglo ovaj par razpravljati u carevinskom vieću o njihovoj osnovi; osim toga imade u toj osnovi takovih ustanova, na provedenje kojih nemože absolutno ni pomisliti nijedan ozbiljan političar. Kada bi svi Niemci carevinskoga vieća i glasovali za tu osnovu, ona ipak nebi bila prihvaćena. Za pro-

mjenu državnog temeljnog zakona. koje se dvije trećine zastupnikah, a kako je sada sastavljeno carevinsko vieće neće se nikada naći dvie trećine zastupnika za takovu osnovu.

Tršćanskim listovom pišu iz Beča, da su talijanski zastupnici na zahtjev ministra-predsjednika istomu predložili pismenu spomenicu, u kojoj su obrazložene njihove težnje, bilo narodnostne, bilo gospodarske. Među zahtjevi talijanskih zastupnika nalazi se, osim talijanskog sveučilišta u Trstu i osim povoljnog rješanja molbe južnih Tirolaca glede samostalnosti Trentina, cijela vrsta tražbina tiućih se narodnostnih i gospodarskih pitanja Trentina i Primorja.

Ministar-predsjednik, da je već bio urekao sjednicu za dogovor sa Talijani, nu radi odsutnosti baruna Malfatti — da se je moralo sjednicu odročiti. Glede Trentina, da stoji izvjestno, da će vlada saboru predložiti novu osnovu, kojom bi se rješila autonomija južnog Tirola. Ministar-predsjednik, da će pokušati da posreduje između Talijana i Niemaca u Tirolu; on da je pripravan pružiti Talijanom više povlastica.

Jedan poljski list upozoruje poljske delegate na njihovu rodoljubnu dužnost, da se izjave naime u delegacijah proti trojnomu savezu, jer su u Njemačkoj njihova braća izvrnuta biesnomu progonojstvu. Novine pisale su dapače, da vitez Jaworski neće primiti predsjedništva u austrijskoj delegaciji, jer da nebi kao takav mogao odobriti izvanjske politike ministra Goluchovskoga. Mi držimo, da je sve to prazno puškaranje; i da će vitez Jaworski liepo primiti predsjedništvo, ako mu ga ponude i da će poljski delegati izvanjsku politiku Austro-Ugarske uzprkos tomu odobriti, što su Poljaci u Pruskoj nemilosrdno proganjani.

Srbija. Kralj Aleksander zasnovao je novu kolajnu za gospodje, koju će dobiti one žene, koje si budu stekle zaslugu za kralja ili za kraljevinu. Kolajna nosili će ime kraljice Drage. Posljednjih dana promesla se širom novina viest, da će Austro-Ugarska zaposjesti Staru Srbiju i Macedoniju. Kako pišu iz Biograda, uznemirila je ta viest tamosnje više krugove. U jednoj od posljednjih sjednica narodne skupštine bijaše pročitano više brzoyava, kojimi se je srbskoj vladi sa raznih pograničnih krajeva i mjesta javljalo o kretanju austrijske vojske prema turskoj granici. Ta viest djelovala je tako porazno na srbske zastupnike, da su odmah glasovali vladi 360.000 franaka kao naknadni vojni kredit. Gornja viest bačena je u svijet u tu svrhu, da uznemiri duhove i to u Srbiji i Albaniji i Crnoj Gori, ali triezno misleći opazili su stalno odmah, da se tu radi o bolnoj novinarskoj mašti.

Pokrajinske:

Imenovanje učitelja. Zemaljski odbor u Poreču imenovao je nadučiteljem II. reda na javnoj pučkoj školi u Motovunu g. L. Zanlucchi, ravnajućeg učitelja pučke škole u Tribanuu. Isti odbor očitovao je c. kr. zemaljskoj školskomu vieću, da odustaje od svog utoka, što ga je u svoje vrijeme uložio proti odluci onog vieća u pitanju naučnog jezika u školi, koju se imade ustrojiti u Pomeru.

Imenovanje. Prizivno sudništvo u Trstu imenovalo je c. kr. oružničkog postajovodju g. Antuna Sepića c. kr. kance-listom kod kotarskog suda u Buzetu.

Obćinski izbori u Dekanlih. Nakon raspusta občinskoga zastupstva u Dekanlih, imenovala je vlada sporazumno sa zemaljskim odborom posebno upravno vieće, koje upravlja sa obćinom pod ravnanjem c. kr. političkoga komesara Gassera iz Kopra. Ovaj gospodin poznat je našim čitateljem od zadnjih državnih izbora za V. kuriju u obćini Miljskoj i drugdje.

On je — ako smo dohro obaviješteni, izradio novu občinsku izbornu listinu, što

nije po zakonu, jer bivšemu zastupstvu nije bio iztekao trogodišnji rok, te bi se bili imali po tomu obaviti novi izbori na temelju starih izbornih listina.

U nove izborne listine, da su uneseni svi prijatelji i pristaje bivšeg načelnika, dočim da je mnogo njegovih protivnika izpušćeno ili njihova oćinstva, imena itd. izkvarena.

Te listine da su već tamo izložene i to do 5. maja; od toga dana pak do 12. maja traje rok za reklamacije, pa očekujemo da će tamo učiniti svaki svoju rodoljubnu dužnost.

Uzor-činovnik. Pišu nam iz Rov. Sela: Na kolodvoru u Rovinju pitao je dne 29. ožujka o. g. Ante Šturmar, posjednik iz Rovinskoga sela vožnu kartu za svoje selo u hrvatskomu jeziku. Činovnik, misleć valjda da se nalazi u zemlji svojih ideala, priupitao ga je dva, tri puta: per dove?

A kad mu je Šturmar postojano hrvatski odgovarao, razvikao se na nj posprdnimi fakinskim riječiteljima, kakove nikako ne pristaje naobraženoj osobi, a napose javnom službeniku. Dok savjetujemo prijatelja Šturmara, da tuži toga činovnika, za uvriedu poštenja (ako ima svjedoka) iznosimo slučaj na javnost i putem „N. S.“, zahtjevajuć da ravnateljstvo željeznice povede iztragu i toga grubijana kazni.

Iz Lovrana pišu nam 25. t. mj.: Prošli mjesec „dobri“ biskupski vikar g. Petronio, premjeslio je našeg obće ljubljenog duhovnog pomoćnika veleč. g. Frana Jurinčića iz Lovrana u bližnje Zvonče. Bio je kod nas skoro šest godina na sveobće naše zadovoljstvo, a izkusio je više gorkih sa strane naših „mačkicu“. Nu bačva daje ono što ima, a pokvareni stoljetnom tudjom kulturom neznoju drugo nego napadati nas Hrvate. Neka se diverte e gli neće dokle će!

Dobili smo novog duhovnog pomoćnika, veleč. g. Gortana rodom iz Lindara, a naši „poprdili“ pripravili su svoje mreže čvrsto uvjereni, da jim je poslao „dobri Petronio“ — svoga kapelana, pa su svi pohrili u crkvu k njegovoj pozdravnoj propovjedi, držeći za stalno, da će govoriti talijanski u čistom talijanskom „baluardu“ di „Laurana!“ Nu do-

godila se je velika, nečuvena drzovitost... kapelan progovorio je obćajno — hrvatski! Svi su' bili zadovoljni, samo njeakove „stare sinjorine“ izrazile se „ki lo kapise!“ Ja, pako preporučam tim „zitelloniam“, ako ne razumiju hrvatski, nek idu odkuda su dosle, pak mirna Bosna!

„Kukumica“ se je pako izrazila proti g. kapelanu — kako one „faneke“, koje stanuju na Gomili u Rieci! Bella coltura italiana!

Treba joj poslati diplomu! Do pred malo godina naši kapelani imali su svoju kapelansku kuću, gdje su stanovali, nu pošto se ju nije redovito popravljalo, postala je neupotrebljiva te gg. kapelani moraju tražiti druga stanovanja, koja su, mimogrede budu rečeno, veoma skupa — a iz obćine dobivaju za najamninu malenkost od f. 130 na godinu, dočim za pristojan stan moraju plaćati dvaput više.

Kad je plovianja pred više godina prodala za liepe novce nekoliko svojih zemljišta, zašto nije naš g. plovian predložio i zahtjevao od vlade, da se popravi kapelansku kuću ili da se drugu kupi? Nu on je mislio samo za sebe, te si je dao napraviti krasan vinograd na „Peharovoj“, a kapelani neka sami skrbe!

Prava intencija onih, koji su zapuščali zemljišta plovianji, bila je za crkvu, a ni pošto za plovianju, zato vlada nije smjela uzeti one novce, koje se je dobilo iz prodaje zemljištah, već su se mogli upotrebiti za popravak naše crkve, orgulja i kapelanske kuće. Mi da moramo darati novce, a naši neka idu u erarske blagajne!

Na obće skandal tudjinaaca, koji hovrave kod nas, svaku nedelju i blagdan poznato Šepalo vriedja našu hrvatsku narodnost, a policija i zandarmarija toga nečuje ili neće da čuje. Nekoji Hrvati kane se potužiti kod c. kr. kot. kapetanata u Voloskom. Da vidimo!

Iz Dana (obćina Buzet) pišu nam 27. t. mj. Priobćili ste g. uredniče u jednom od posljednjih brojeva veliku nesreću, što je zadesila rodoljubnu obitelj našeg vriednog g. M. Sankovića. Onaj težki udarac čutimo više manje svi, jer smo sa cienjenom obitelji vezani ili ve-

Prvi Istarski Sokol u Puli priredjuje u subotu dne 3. maja 1902 u vlastitim prostorijama uz sudjelovanje vojničke glazbe o. i br. pukovnije br. 87

Javnu vježbu

uz slijedeći raspored:

1. Glazba.
2. Obćinsko vježbanje na spravama.
3. Vježbanje prednajaškog zbora.
4. Glazba.
5. Hrvanje
6. Proste vježbe } uz pratnju glazbe.
7. Ples.

Početak točno u 8 sati u večer.

Ulaznina: Za članove 60 helera, za nedlanove 1 K, stolica 20 helera.

Pula, 27. aprila 1902.

Odbor.

